

বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ

অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ আৰ্ভাৱৰ পূৰ্বৰ সময়ছোৱাক 'প্ৰাক্-শঙ্কৰী যুগ' বুলি কোৱা হয়। এই যুগৰ সাহিত্যৰ মূল আধাৰ আছিল পুৰাণ, ৰামায়ণ আৰু মহাভাৰত। এই কালৰ কবিসকলে মূল সংস্কৃত গ্ৰন্থৰ আধাৰত অসমীয়া জনজীৱনৰ উপযোগী কবি কাব্যসমূহ ৰচনা কৰিছিল। হৰিবৰ বিপ্ৰ এই যুগৰ অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ কবি।

ৰচনাৰ পটভূমি আৰু মূল উৎস

কবি হৰিবৰ বিপ্ৰে কমতাপুৰৰ শিৰোমণি ৰজা দুৰ্লভনাৰায়ণ (যিসকলৰ ৰাজত্বকাল চতুৰ্দশ শতিকাৰ আশে-পাশে আছিল) ৰাজসভাত আশ্ৰয় লাভ কৰিছিল। ৰজা দুৰ্লভনাৰায়ণৰ অনুপ্ৰেৰণাতেই তেওঁ মহাভাৰতৰ অশ্বমেধ পৰ্বৰ (বিশেষকৈ জৈমিনি খণ্ডৰ দ্বাৰা ৰচিত জৈমিনি মহাভাৰত) কাহিনীভাগ গ্ৰহণ কৰি "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যখনি ৰচনা কৰে।

আখ্যানভাগৰ সাৰাংশ

মহাভাৰতৰ কুৰুক্ষেত্ৰ যুদ্ধৰ পৰাপ্তিৰ পিছত ধৰ্মৰাজ যুধিষ্ঠিৰে পাপক্ষয় আৰু শান্তিম কামনায় অশ্বমেধ যজ্ঞৰ আয়োজন কৰে। সেই যজ্ঞৰ ৰক্ষণাবেক্ষণৰ দায়িত্ব লৈ মহাবীৰ অৰ্জুন দিগ্বিজয়ী ঘোঁৰাটোৰ পিছত লৈ দেশ-দেশান্তৰ ভ্ৰমণ কৰে। ঘোড়াটো ঘূৰি ঘূৰি অৱশেষত মণিপুৰ ৰাজ্যত প্ৰৱেশ কৰে। মণিপুৰত অৰ্জুনৰ পুত্ৰ বৰুৱাহন ৰাজত্ব কৰি আছিল (যি চিত্ৰাঙ্গদাৰ গৰ্ভত জন্মগ্ৰহণ কৰিছিল)। ৰাজধৰ্ম পালন কৰি বৰুৱাহনে সেই যজ্ঞৰ ঘোঁৰা আটক কৰে। কিন্তু নিজৰ পিতৃ অৰ্জুনৰ পৰিচয় তেওঁ প্ৰথমতে জনা নাছিল। ফলস্বৰূপে পিতা-পুত্ৰৰ মাজত এক ভয়ংকৰ যুদ্ধ সংঘটিত হয়।

এই যুদ্ধত দিব্যাস্ত্ৰৰ প্ৰয়োগেৰে বৰুৱাহনে অৰ্জুনক বধ কৰে। ইয়াৰ পিছত মাতৃ চিত্ৰাঙ্গদা আৰু নাগকন্যা উলূপীয়ে ঘটনাস্থলীত উপস্থিত হৈ সমস্ত বহস্য উন্মোচন কৰে—যিটো ভীষ্মৰ বধৰ ফলস্বৰূপ বসুগণৰ অভিশাপৰ ফল আছিল। অৱশেষত উলূপীৰ হাতত থকা 'সঞ্জীবনী মণি'ৰ জাদুকৰী স্পৰ্শ ফালি অৰ্জুন পুনৰ জীৱিত হৈ উঠে আৰু পিতা-পুত্ৰৰ মিলন ঘটে।

সাহিত্যিক মূল্য আৰু থলুৱা ৰূপ

হৰিবৰ বিপ্ৰৰ এই কাব্যখনৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ বৈশিষ্ট্য হ'ল—মূল সংস্কৃত মহাভাৰতৰ আখ্যান হ'লেও কবি ইয়াক সম্পূৰ্ণৰূপে অসমীয়া থলুৱা সমাজৰ ৰূপত ঢালি দিছে। কাব্যখনত প্ৰকাশ পোৱা প্ৰকৃতিৰ বৰ্ণনা, যুদ্ধৰ কৌশল, চৰিত্ৰসমূহৰ আৱেগ-অনুভূতি আদি অসমীয়া মানুহৰ ঘৰুৱা পৰিৱেশৰ সৈতে অতি সুন্দৰভাৱে খাপ খাই পৰিছে। ইয়াৰ ভাষা পুৰণি অসমীয়া হোৱাৰ বাবে ইয়াৰ ঐতিহাসিক আৰু ভাষাতাত্ত্বিক মূল্যও অসীম।

প্ৰশ্নোত্তৰ:-

প্ৰ ১: "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যৰ ৰচয়িতা কোন? তেওঁ কোন যুগৰ কবি?

উত্তৰ: "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যৰ ৰচয়িতা হ'ল প্ৰাক্-শঙ্কৰী যুগৰ প্ৰখ্যাত কবি হৰিবৰ বিপ্ৰ (বা হৰিহৰ বিপ্ৰ)।

প্ৰ ২: হৰিবৰ বিপ্ৰই কাৰ পৃষ্ঠপোষকতাত কাব্যসমূহ ৰচনা কৰিছিল?

উত্তৰ: কমতাপুৰৰ মহাৰাজ দুৰ্লভনাৰায়ণৰ পৃষ্ঠপোষকতাত।

প্ৰ ৩: হৰিবৰ বিপ্ৰৰ আন দুখন গ্ৰন্থৰ নাম লিখা।

উত্তৰ: হৰিবৰ বিপ্ৰৰ আন দুখন বিখ্যাত কাব্য হ'ল— 'লৱ-কুশৰ যুদ্ধ' আৰু 'তাম্ৰধ্বজৰ যুদ্ধ'।

প্ৰ ৪: "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যখন কোনখন গ্ৰন্থৰ আধাৰত ৰচিত?

উত্তৰ: মহাভাৰতৰ অশ্বমেধ পৰ্ব (বিশেষকৈ জৈমিনি মহাভাৰত)-ৰ আধাৰত ৰচিত।

প্ৰ ৫: বৰুৱাহন কোন আছিল?

উত্তৰ: বৰুৱাহন আছিল পাণ্ডৱ বীৰ অৰ্জুন আৰু মণিপুৰৰ ৰাজকুমাৰী চিত্ৰাঙ্গদাৰ ঔষজ্যত পুত্ৰ। পিছলৈ তেওঁ মণিপুৰৰ ৰাজা হৈছিল।

প্ৰ ৬: অৰ্জুনক কোনে আৰু কি কাৰণে বধ কৰিছিল?

উত্তৰ: নিজ পুত্ৰ বৰুৱাহনে যুদ্ধত অৰ্জুনক বধ কৰিছিল। কুৰুক্ষেত্ৰ যুদ্ধত শিখণ্ডীক আগবঢ়াই ভীষ্মক বধ কৰাৰ অপৰাধত বসুগণে অৰ্জুনক নিজ পুত্ৰৰ হাতত মৃত্যুবৰণ কৰাৰ অভিশাপ দিছিল, যিটো এই যুদ্ধত ফলীয়াইছিল।

প্ৰ ৭: মৃত অৰ্জুনক কোনে পুনৰ জীৱিত কৰিছিল?

উত্তৰ: অৰ্জুনৰ আন এগৰাকী পত্নী নাগকন্যা উলূপীয়ে তেওঁৰ হাতত থকা 'সঞ্জীবনী মণি'ৰ সহায়ত অৰ্জুনক পুনৰ জীৱিত কৰিছিল।

প্ৰশ্ন ১: "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যখনৰ আখ্যানভাগ চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

উত্তৰ: মহাভাৰতৰ অশ্বমেধ পৰ্ব (বিশেষকৈ জৈমিনি মহাভাৰত)-ৰ কাহিনীৰ আধাৰত কবি হৰিবৰ বিপ্ৰে "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যখনি ৰচনা কৰিছে। ইয়াৰ মূল আখ্যানভাগ তলত বৰ্ণনা কৰা হ'ল—

1. **যুগ্ম যজ্ঞৰ আয়োজন:** কুৰুক্ষেত্ৰ যুদ্ধত আত্মীয়স্বজন হাৰাই যুধিষ্ঠিৰৰ মনত গভীৰ দুখ আৰু পাপবোধ আছিল। ঋষিসকলৰ পৰামৰ্শ মতে এই পাপক্ষয় আৰু ৰাজ্যত শান্তি স্থাপনৰ উদ্দেশ্যে যুধিষ্ঠিৰে অশ্বমেধ যজ্ঞৰ আয়োজন কৰে। যজ্ঞৰ নিয়ম অনুসৰি এখন ঘোঁৰা ৰক্ষী বাহিনীৰ সৈতে দিগ্বিজয়ৰ বাবে এৰি দিয়া হয় আৰু মহাবীৰ অৰ্জুন এই ঘোঁৰাৰ ৰক্ষক নিযুক্ত হয়।

2. **ম মণিপুৰত প্ৰৱেশ:** ঘোঁৰাটি ভ্ৰমণ কৰি মণিপুৰ ৰাজ্যত প্ৰৱেশ কৰে। মণিপুৰত অৰ্জুনৰ পুত্ৰ বৰুৱাহন (চিত্ৰাঙ্গদাৰ গৰ্ভজাত সন্তান) ৰাজত্ব কৰি আছিল। ৰাজধৰ্ম পালন কৰি যুৱৰাজ বৰুৱাহনে সেই যজ্ঞৰ ঘোঁৰাটো আটক কৰে।
3. **পিতা-পুত্ৰৰ যুদ্ধ:** অৰ্জুনে প্ৰথমে বৰুৱাহনক চিনি পোৱা নাছিল। বিনা যুদ্ধে ঘোঁৰা এৰি দিবলৈ কোৱাত বৰুৱাহনে মান্তি নোহোৱাত দুয়োৰে মাজত এক ভয়ংকৰ যুদ্ধ লাগি পৰে। অৱশেষত অলৌকিক শক্তিসম্পন্ন বৰুৱাহনৰ বাণত অৰ্জুন নিহত হন।
4. **বহস্য উন্মোচন আৰু পুনৰুজ্জীৱন:** নিজ পিতাকেই বধ কৰিছে বুলি জানিব পাৰি বৰুৱাহন গভীৰ শোকাগ্ৰস্ত হয় আৰু আত্মঘাতী হ'বলৈ উদ্যত হয়। ঠিক সেই সময়তে অৰ্জুনৰ আন এগৰাকী পত্নী নাগকন্যা উলূপীয়ে ঘটনাস্থলীত উপস্থিত হৈ বহস্য ফাদিল কৰে। কুৰুক্ষেত্ৰ যুদ্ধত ভীষ্মক বধ কৰাৰ অপৰাধত বসুগণৰ অভিশাপৰ ফলতেই অৰ্জুনে পুত্ৰৰ হাতত মৃত্যু বৰণ কৰিব লগা হৈছিল। অৱশেষত উলূপীয়ে 'সঞ্জীৱনী মণি'ৰ স্পৰ্শৰে অৰ্জুনক পুনৰ জীৱিত কৰি তোলে আৰু পিতা-পুত্ৰৰ মিলন ঘটে।

প্ৰশ্ন ২: প্ৰাক্-শঙ্কৰী যুগৰ সাহিত্যত হৰিবৰ বিপ্ৰৰ অৱদান আৰু "বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ" কাব্যৰ সাহিত্যিক মূল্য আলোচনা কৰা।

উত্তৰ: মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ আবিৰ্ভাৱৰ পূৰ্বৰ সময়ছোৱাক অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত 'প্ৰাক্-শঙ্কৰী যুগ' বোলা হয়। এই যুগৰ সাহিত্যমূলধন মূলতঃ পুৰাণ, ৰামায়ণ আৰু মহাভাৰতৰ আখ্যানসমূহৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত আছিল। কমতাপুৰৰ ৰজা দুৰ্লভনাৰায়ণৰ পৃষ্ঠপোষকতাত কবি হৰিবৰ বিপ্ৰে এই যুগক চহকী কৰি তুলিছিল।

'বৰুৱাহনৰ যুদ্ধ' কাব্যৰ সাহিত্যিক মূল্য:

- **থলুৱা ৰূপদান:** মূল সংস্কৃত মহাভাৰতৰ আখ্যান হ'লেও, হৰিবৰ বিপ্ৰে ইয়াক অসমীয়া সমাজৰ ঘৰুৱা পৰিৱেশ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰকৃতিৰ পটভূমিত সজাই তুলিছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা কাব্যখনি অসমীয়া জনজীৱনৰ অতি ওচৰ চাপি গৈছিল।
- **বীৰ ৰসৰ প্ৰকাশ:** কাব্যখনত যুদ্ধৰ যি বৰ্ণনা দিয়া হৈছে, তাতে কবিৰ সুন্দৰ বীৰ ৰসৰ প্ৰকাশ ঘটিছে। অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ প্ৰয়োগ, যুদ্ধক্ষেত্ৰৰ পৰিস্থিতি আৰু চৰিত্ৰসমূহৰ তেজস্বী মনোভাৱ অতি সজীৱভাৱে ফুটি উঠিছে।
- **ভাষা আৰু অলংকাৰ:** পুৰণি অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাচীন ৰূপ, জতুৱা খণ্ডবাক্য, আৰু থলুৱা উপমাৰ প্ৰয়োগে কাব্যখনক এক অনন্য মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। ভাষাতাত্ত্বিক আৰু ঐতিহাসিক দুয়োটা দিশৰ পৰাই এই কাব্যখনৰ গুৰুত্ব অসীম।